

Nr 6.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 mars 1913 kl. 7 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av herr Gustafssons i Brånsta motion, nr 230, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående förbättring av förhållandena vid kreaturstransporter vid statens järnvägar.

Uti en inom Andra kammaren av herr *Gustafsson* i Brånsta väckt, till dess tredje tillfälliga utskott remitterad motion, nr 230, har motionären hemställt, att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och åtgärder i syfte att åstadkomma bättre förhållanden vid kreaturstransporter å statens järnvägar.

Till stöd för berörda hemställan har motionären anført följande:

»I tidningen *Aftonbladet* för den 29 sistlidne januari lästes en notis *Motionen.* af följande lydelse:

Svåra missförhållanden vid djurtransporterna. Centralförbundet för djurskyddsföreningarna har fått mottaga flera rapporter av ganska uppseendeväckande innebörd i fråga om svårartade fall av djurplågeri vid transport av djur.

Så har helt nyligen vid en namngiven större station i ett av de nordligaste länen i södra Sverige inträffat, att flera transportdjur omkommit i följd av svält och vanvård!

I en annan rapport meddelas, att transportdjuren under sitt forslande på järnvägarna få lida oerhört av svält och törst. Det lär icke

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 13 saml. 3 avd. 6 häft. (Nr 6.) 1

vara så sällsynt, att djuren duka under av resornas vedermödor och kastas ut livlösa vid stationerna.

Centralförbundet har med anledning härav igångsatt en ingående utredning. Även om svåra missförhållanden vid transporter till sjöss har centralförbundet erhållit meddelanden.

Tilläggas må, att liknande missförhållanden titt och ofta inrapporteras till Centralförbundet även från andra håll, men att svårigheten att erhålla vittnen i regel omöjliggör deras lagliga beivrande.

Så långt notisen. Om eller i vad mån dess framställning kan lida av någon överdrift må lämnas därhän, men säkert är att på ifrågasvarande område förekomma svåra missförhållanden, som snarast möjligt borde undanröjas. Våra järnvägsmyndigheter ha visat en mycket berömdvärd omsorg att göra persontrafiken allt mera bekväm, bl. a. genom oavslåtliga förbättringar i fråga om vagntyper. Beträffande djurtransporter synas vi däremot fortfarande stå på nästan samma ståndpunkt som då järnvägarna först började sin verksamhet. Erfarenheten har dock visat, att inte allt är bra som det är.

När nötkreatur lastas på järnväg, bindas de som bekant vid vagnens långsidor, och för att de ej skola peta ut ögonen på varandra, ställas de växelvis varannat djur med huvudet åt olika långsidor. På detta sätt fylles vagnen och man vill gärna ha den så full, att det sista djuret nästan tränges in. Djuren lida då mindre av stötarna vid växlingar. När vagnen så är fylld, skall kreatursvårdaren pressa sig in bland djuren och vistas där. Huru angenäm hans ställning kan vara, särskilt då becksvart mörker är rådande, kan möjligen tänkas, men knappast beskrivas.

Lämpligt synes vara att vid vagnens ena ända för vårdaren anbragtes en finka med dörr inåt vagnen samt att vid mörkrets inbrott lyse funnes i vagnen, så att vårdaren kunde ha översikt över djuren, men ej behöva vistas inne bland dem annat än vid behov.

Vid transport av levande djur har även kravet på en så skyndsam transport som möjligt gjort sig allt mera gällande. Det kan ej nekas att vid en långväga transport, verkställd med godståg, resan ofta så fördröjes, att djuren tillfogas svåra lidanden. Man synes därför böra taga under överbäggande, huruvida ej, särskilt vid långväga transporter, vagnar med levande djur kunde, såvitt möjligt är, åtfölja persontåg.

Till prövning föreligger för Riksdagen motion om sådan ändring av 18 kap. 16 § strafflagen, att djurplågeri må kunna bestraffas, även då

det ej kan betecknas såsom »uppenbar grymhet», och lagutskottet hemställer, att Riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t må anhålla om utarbetande av förslag till sådan ändring av strafflagen. Skulle en sådan lagändring komma till stånd, torde det kunna ifrågasättas, om ej just beträffande de långväga kreaturstransporterna med godståg statens egna myndigheter kunde i många fall utsättas för åtal för djurplågeri. Det synes ingalunda med statens värdighet förenligt att med korslagda armar invänta den situationen. Att en enskild förening påbörjat en utredning av frågan är ju gott och väl, men bättre synes vara, att den utredningen toges om hand av vederbörande inom järnvägarnas förvaltning, som också bäst äro i stånd att finna de åtgärder, som kunna undanröja befintliga missförhållanden.»

Syftet med motionen är att vid statens järnvägar åstadkomma förbättrade anordningar vid transporter av djur, dels i djurskyddsvänlig riktning, dels för erhållande av drägligare förhållanden för de dessa transporter åtföljande vårdarne.

Utskottet.

Utskottet vill först anmärka, att motionärens yrkande endast omfattar statens järnvägar, men att, i händelse av behov av reformer på detta område, de enskilda järnvägarna därav torde vara i lika stort behov som statsbanorna. Vidare vill utskottet meddela, att kungl. järnvägsstyrelsen den 21 april 1912 avgivit förslag till ny trafikstadga, avsedd att gälla för såväl statens järnvägar som de enskilda järnvägarna, och att i detta förslag, som för närvarande är beroende på Kungl. Maj:ts prövning och stadfästelse, även äro meddelade nya bestämmelser för djurtransporter. (Se bil. 1.).

Vad nu först angår motionärens önskemål beträffande djurvårdaren, synes även utskottet, att genom vårdarens tillgång till en avskild plats i transportvagnen ändamålet med vårdarens medföljande bättre uppfylles — på samma gång som en något så när dräglig resa beredes honom — än genom i stadgeförslaget honom medgiven rätt att i vissa fall färdas i tredje klass personvagn. Vårdaren bör naturligtvis så mycket som möjligt vara till hands i kreatursvagnen för att övervaka transporten, och tillgång för honom till en av motionären åsyftad avbalkning synes utskottet önskvärd. De av järnvägsstyrelsen anförda ekonomiska skäl, som tala mot en dylik anordning såsom obligatorisk, anser utskottet emellertid tungt vägande, men i den mån vagnar med för sitt speciella ändamål ej använda bromskupéer med tillträde från transportvagnen

kunna tillhandahållas för kreaturstransporter, är det enligt utskottets förmenande lämpligt, att så sker. Att lyse bör finnas i vagnen vid dylika transporter, anser utskottet vara själfallet.

Vad åter djurskyddsintresset beträffar, torde detta i avsevärd grad ha blivit uppmärksammat i förslaget till ny trafikstadga. Blir förslaget stadfäst, och, framför allt, bliva dess bestämmelser noggrant efterlevda, torde goda utsikter finnas, att de nu vid djurtransporter förefintliga, överklagade missförhållandena skola i avsevärd grad kunna bortarbetas. Vad angår det vid försändelser av mindre djur, t. ex. smågrisar, i lådor eller burar otvivelaktigt stundom förekommande djurplågeriet, vill emellertid utskottet påpeka nödvändigheten av att järnvägspersonalens skyldighet att fodra och tillse djuren särskilt uppmärksammas.

Då således det av motionären framförda behjärtansvärda spørsmålet redan är föremål för vederbörandes uppmärksamhet och detta på ett sätt, som, enligt vad utskottet inhämtat och såsom framgår av bil. 2, vunnit de organiserade djurskyddsvännernas erkännande, får utskottet hemställa,

att herr Gustafssons i Brånsta motion, nr 230, icke måtte till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 mars 1913.

På utskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.

Bil. 1.

Till Konungen.

Till åtlydnad av genom kungl. civildepartementets ämbetskrivelse den 14 februari 1913 meddelad nådig befallning att avgiva yttrande över tvenne i Riksdagens Andra kammare väckta motioner, nr 230 och 236, får järnvägsstyrelsen härmed i underdånighet anföra följande.

1. *Beträffande motionen nr 230.*

Hittills gällande bestämmelser angående transporter av levande djur — vilka bestämmelser återfinnas i § 23 av nådiga trafikreglementet av den 4 april 1862 med ändring enligt nådiga brevet av den 17 april 1863, ordningsreglernas §§ 11, 13 och 14 samt taxans § 5 — äro byggda på den principen, att järnvägen icke har att taga någon befattning med djurens vård under transporten utan överlämnar detta åt vederbörande avsändare. I betraktande härav hava inga andra bestämmelser utfärdats angående särskilda åtgärder till förekommande av djurplågeri under järnvägstransport, än att styrelsen uppmanat stationsföreståndarna å avsändningsstationerna att, där de finna skäl befara, att djur kunna komma att plågas under transporten genom sammanförande till för stort antal i burar, lådor eller korgar, de skola fästa avsändarnas uppmärksamhet därpå, att de riskera åtal för djurplågeri, därest icke tillfredsställande anordningar för djurens transport vidtagas. Tillika har styrelsen föreskrivit, att stationsbefälet å mottagningsstationen under alla omständigheter skall hos vederbörande åklagare till laga beivran anmäla begången förseelse, som är att hänföra till djurplågeri. Förenämnda bestämmelser gälla även, därest större kreatur, vilka lastas direkt i järnvägsvagnarna, sammanpackas till så stort antal, att djuren därav plågas. Styrelsen har emellertid funnit, att förevarande bestämmelser icke visat sig tillfyllestgörande och därför ansett sig böra meddela särskilda bestämmelser angående vad avsändare skall hava att iakttaga i fråga om djurs inlastning samt angående järnvägspersonalens skyldighet att öva tillsyn över djuren under transporten. Dessa bestämmelsers innehåll framgår närmare av de med rött förstrukna styckena i här bilagda tillägg nr 1 till ordningsreglerna.*

Beträffande motionärens anmärkning över mindre lämpliga vagnstyper för djurtransporter får styrelsen hänvisa till bifogade ritning över godsvagn av typ litt. G 5, av vilka ett antal av 100 vagnar numera tillverkats.* I övrigt befordras djuren i täckta godsvagnar av vanlig typ, och har, styrelsen vederligen, mot denna anordning ingen annan anmärkning förekommit, än att ej fullt tillfredsställande luftväxlingsförhållanden kunnat åstadkommas under sommartiden. Förbättring härtinnan kan emellertid ske genom att vagnsluckorna lämnas öppna och att öpp-

* Bilagan ej här införd.

ningen förbalkas eller förses med grind. Att i godsvagnarna för djurvårdarne anordna en särskild avdelning med dörr in till vagnens lastrum synes styrelsen icke kunna genomföras. De vagnstyper, som lämpligen kunna användas för kreaturstransporter — således även G 5 vagnarna — äro nämligen icke reserverade uteslutande för djurtransporter utan måste användas i daglig trafik jämväl för godstransporter. Om därför en särskild avdelning i dessa vagnar anordnades för djurvårdaren, skulle detta inkräkta på vagnens yttnehåll och sålunda inverka ofördelaktigt på vagnens lastförmåga och användbarhet i övrigt. Vid vagnens användande för godstransport kunde ifrågavarande utrymme icke bliva utnyttjat utan måste anvisas till bromskupé. Härav skulle emellertid följden bliva, att för kreaturstransporter endast kunde användas vagnar med bromskupé, vilket — oavsett att ett dylikt förfaringssätt skulle bereda Statens järnvägar dryga utgifter på grund av ökade tomvagnstransporter — skulle medföra svårigheter att på bestämd tid tillhandahålla vagnmateriel för transporterna. Att åter förse samtliga vagnar av ifrågavarande typer med bromskupé, skulle högst väsentligt öka anskaffningskostnaderna, i det att skillnaden i anskaffningskostnaden för en med handbroms och bromskupé försedd täckt vagn och en vagn utan broms uppgår till 1,250 kronor. Vill avsändaren sörja för vårdarens större bekvämlighet under färden i djurtransportvagnen har han möjlighet härtill genom att i vagnen ej inlasta flere djur, än att vårdaren erhåller en särskild plats i vagnen.

Styrelsen har emellertid vid avgivandet av underdånigt förslag till trafikstadga den 26 april 1912 bemärkt nu berörda förhållande och i § 48 mom. 3 föreslagit att, därest tågbefälhavare anser, att vårdarens ständiga närvaro hos djuren icke är nödvändig, han kan tillåta vårdaren att för kortare sträckor taga plats i tredje klassens personvagn.

Beträffande slutligen frågan om lämpliga befordringslägenheter för levande djur vill styrelsen anföra, att ovan åberopade förslag till trafikstadga innehåller föreskrift om, att för befordring av djur skall utfärdas fraktsedel i enlighet med vad som finnes stadgat för *ilgods* och att, därest förslaget godkännes, djurtransporter därefter kunna påräkna samma leveransfrister som de för *ilgods* gällande. Emellertid befordras levande djur redan nu på längre avstånd med snabbgående s. k. fjärrgodståg, som framgå såväl dag som natt utan uppehåll på de mindre stationerna. För att erhålla förbindelse med dessa tåg från stationer, där tågen icke göra uppehåll, samt mellan stationer å längre avstånd, där dylika tåg icke framgå eller där de icke erbjuda lämpliga förbindelser med tåg å anslutande linjer, äro jämväl persontåg i enlighet med särskilda transportplaner upplåtna för transporterna. Även å kortare avstånd äro lättare persontåg upplåtna mellan stationer, där blandade eller godståg ej erbjuda lämpliga lägenheter. Att i allmänhet upplåta persontåg för djurtransporter låter sig icke göra, då dessa tågs egentliga uppgift härigenom skulle väsentligt förryckas.

Stockholm den 26 februari 1913.

Underdånigst
F. W. H. Pegelow.

Bil. 2.

Protokoll, hållet vid styrelsens för De svenska Djurskyddsföreningarnas Centralförbund sammanträde hos herr ordföranden den 22/12 1912.

Närvarande: Statskommissarien Chr. L. Tenow (ordf.), ingenjör K. G. Gustafsson (skattm.), doktorinnan S. Kallenberg, fröken E. Ruben, överläraren Axel Blomqvist och riksdagsman E. Wavrinsky samt vid protokollet undertecknad, Dahlström. Dessutom hade på särskild kallelse infunnit sig djurskyddskonsulenten fru Anna Christell och djurskyddsombudsmannen, redaktör G. H. Liander.

§ 5. — — — — I övrigt anslöt sig förbundsstyrelsen till den ståndpunkt beträffande kreaturstransportfrågan, som hävdades av undertecknad, Dahlström, nämligen att vi böra, under förhoppning att Kungl. Maj:t godkänner järnvägsstyrelsens förslag till bestämmelser rörande transport av kreatur, vara nöjda med det framlagda förslaget åtminstone tillsvidare, emedan vi eljest riskera ett ytterligare uppskov av hela frågan. Först därefter vore det på tiden att börja arbeta på en lösning av frågorna om transport av djur sjöledes och landsvägsledes

Ut supra.

In fidem

Hj. Dahlström.

Rätt avskrivet intygar:

Hj. Dahlström.